

SXEDIO.773

21.6.1964: ΚΡΙΣΗ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ-ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΡΙΒΑ ΕΝΩ Η ΕΛΛΑΔΑ ΖΗΤΕΙ ΤΗΝ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ

Στα πρώτα στάδια της μυστικής άφιξης του Γεωργίου Γρίβα Διγενή στην Κύπρο, η συνεργασία του με τον Πρόεδρο Αρχιεπίσκοπο Μακάριο προχωρούσε, πραγματικά, πολύ ομαλά. Κανένα πρόβλημα δεν υπήρχε μεταξύ τους. Κι' αυτό ήταν πολύ ενθαρρυντικό.

Ωστόσο, σε κάποιο στάδιο, άρχισαν να παρεισφρύουν διαφορές και ιδιαίτερα όταν ο Στρατηγός ανέλαβε τη διοίκηση της Ανωτάτης Στρατιωτικής Διοίκησης Αμύνης Κύπρου ΑΣΔΑΚ. Κι' αυτό ο Γεώργιος Γρίβας δεν είχε διορισθεί ποτέ αρχηγός της Εθνικής Φρουράς.

Τα πράγματα οδηγούνταν από το κακό στο χειρότερο. Ο μήνας του μέλιτος μεταξύ Μακαρίου και Γρίβα δεν κράτησε ούτε ένα μήνα.

Οι παρεξηγήσεις άρχισαν να εμφανίζονται και πάλι όπως τον παλιό καιρό, καθώς η Ελλάδα επέμενε, συνέχεια, να ελέγχει τις στρατιωτικές δυνάμεις στη νήσο και ανέθετε στο Στρατηγό Γρίβα την ετοιμασία των σχεδίων Αμυνας της Κύπρου.

Οι καλοθελητές δεν έλειψαν και τώρα.

Ένα πρωινό ο Νίκος Κόσης πήγε στο γραφείο του Στρατηγού. Και βρέθηκε προ εκπλήξεως πριν ακόμα τον συναντήσει.

Ο Πέτρος Πετρίδης σε αναφορά του γύρω από το θέμα έγραψε στη Ιστορική Εγκυκλοπαίδεια της Κύπρου, Περίοδος **1959-73**, Τόμος Α:

Ο Υπασπιστής του Γρίβα Κώστας Τριανταφύλλου που τον υποδέχθηκε, του σιγοψιθύρισε:

- Δεν τα βλέπω καλά τα πράγματα. Νομίζω να τον δεις γιατί τα έχει μαζί σου.

Ο Στρατηγός καθόταν στο γραφείο του συνοφρυωμένος. Είχε το βλέμμα προς τα κάτω. Ο Κόσης ενημερωμένος από τον Τριανταφύλλου τον ρώτησε:

- Αρχηγέ, τί έχεις; Διαφορετικά αρχίσαμε. Μιλήσαμε για απόλυτη συνεργασία. Τώρα βλέπω τα πράγματα ν' αλλάζουν.

- Μωρέ, είσαι κι εσύ όργανο του Παπά;

- Οχι κανενός όργανο δεν είμαι. Αλλά φαίνεται ότι κέρδισαν εκείνες οι δυνάμεις που βάλθηκαν να σας χωρίσουν και πάλι.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα των διαφορών που άρχισαν να εμφανίζονται, ήταν φυσικό να βρεθεί κι ο Υπουργός Εσωτερικών και Αμυνας Πολύκαρπος Γιωρκάτζης, ως ο αρμόδιος Υπουργός για το στρατό, ο οποίος στην αρχή τάχθηκε στο πλευρό του Γρίβα σε μια πρώτη διένεξη του με την Ελληνική Κυβέρνηση.

Η άφιξη του Στρατηγού Γρίβα στην Κύπρο προκάλεσε αντιδράσεις από την Αγγλία και την Τουρκία κι η Ελληνική Κυβέρνηση φοβούμενη τυχόν επιπλοκές ζήτησε στις **18** Ιουνίου, οκτώ μόλις μέρες μετά την άφιξη του στην Κύπρο, την ανάκληση του και διέταξε όπως αναχωρήσει μυστικά και πάλι με αεροπλάνο "Ντακότα" της Ελληνικής Αεροπορίας. Το αεροπλάνο θα προσγειωνόταν βράδυ στο αεροδρόμιο Λατατίμιας.

Ο Στρατηγός Γρίβας αντέδρασε έντονα. Το ίδιο κι οι αγωνιστές κι ιδιαίτερα ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης, ο οποίος στις **21** Ιουνίου με μια έντονη επιστολή του στον Υπουργό Εθνικής Αμυνας της Ελλάδας Πέτρο Γαρουφαλιά απέρριπτε την αξίωση της Ελληνικής Κυβέρνησης.

Από την άλλη ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης έθετε στον Υπουργό Εθνικής Αμυνας της Ελλάδας κι' ένα άλλο καυτό θέμα: Τον έλεγχο των Ελληνικών Δυνάμεων που άρχισαν να φθάνουν μυστικά στην Κύπρο, στο πλαίσιο της αποστολής της Μεραρχίας κι οι οποίοι προσπαθούσαν να κινούνται αυτόνομα και χωρίς να ενημερώνουν κανένα, προκαλώντας ανυπέροβλητα προβλήματα στην Κυπριακή Κυβέρνηση και τον ίδιο.

Ακόμα ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης κατάγγελλε κάτι το τραγικό: Η άφιξη των μονάδων στην Κύπρο έγινε χωρίς να ενημερωθεί ο ίδιος κι οι Κυπριακές

Αρχές.

Εγγραφε ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης στον Έλληνα Υπουργό Εθνικής Αμυνας (Σπύρου Παπαγεωργίου " Τα Κρίσιμα Ντοκουμέντα της Κύπρου):

" Φίλε Κύριε Υπουργέ,

" Ως καλώς θα γνωρίζετε, ο Αρχηγός Γεώργιος Γρίβας- Διγενής ευρίσκεται εν Κύπρω, πιστεύω δε ότι θα έχετε υπ' όψιν πάντα όσα εμεσολάβησαν δια την επάνοδο τούτου εις Αθήνας. Η ενταύθα άφιξις του κ. Παπά (απεσταλμένου του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδας) ως και η συγκεκριμένη αποστολή, ήτις του είχε ανατεθή, θα σας είναι ασφαλώς καλώς γνωστή.

"Δεν πρόκειται να εκφράσω τώρα την επί του θέματος τούτου άποψιν μου, λυπούμαι όμως να παρατηρήσω ότι και εάν ακόμη δεν υφίσταντο άλλοι κίνδυνοι, εν τούτοις θα ήτο εντελώς αψυχολόγητον ο Αρχηγός να αναχωρήση ευθύς ως αφίχθη.

"Εσχον χθες συνάντησιν με Αμερικανικούς κύκλους της Λευκωσίας, οίτινες και εγνώριζον εξ Αθηνών τα περί άφιξεως του Αρχηγού Γεωργίου Γρίβα- Δεγενή εις Κύπρον.

"Εις ερώτησιν μου ως προς το κατά πόσον ούτοι εξακολουθούν να τηρούν την ιδίαν, ως και πρότερον, ευμενή επί του θέματος τούτου στάσιν, έτυχον καταφατικής απαντήσεως. Ωσαύτως με διαβεβαίωσαν ότι δεν θα ανακινήσουν το θέμα τούτο εις το Συμβούλιον Ασφαλείας, ούτε και κατά τας επικειμένας συνομιλίας Παπανδρέου- Τζόνσον, καθ' ότι ως πιστεύουν, η ενταύθα παραμονή του Στρατηγού προσδίδει πολλά πλεονεκτήματα εις την Κύπρον. Με παρεκάλεσαν όμως, όπως εις περίπτωσιν κατά την οποίαν ηθέλαμεν αποκαλύψει την ενταύθα παρουσίαν του, κατατοπίσωμεν τούτους τουλάχιστον προ εικοσιτεσσάρων ωρών, ίνα εν τω μεταξύ τους παρασχεθή ο απαιτούμενος χρόνος προς ενημέρωσιν του εν Αγκύρα πρέσβεως των, ούτος δε καθησυχάση την Τουρκικήν Κυβέρνησιν και προλάβη οιανδήποτε ενδεχομένην αντίδρασιν.

"Μετά ταύτα, φρονώ ότι ουσιαστικώς αίρονται οι λόγοι οίτινες επέβαλον, ως και ο κ. Παπάς μου ανεκοίνωσεν, την απομάκρυνσιν του Αρχηγού Γεωργίου Γρίβα- Διγενή εκ Κύπρου.

"Αντιλαμβάνομαι ότι έχει ληφθή απόφασις της Κυβερνήσεως και του Υμετέρου Υπουργείου, προς αποστολήν εις Κύπρον μονάδων του Ελληνικού Στρατού. Ηδη αρκετόν μέρος τούτου έχει αφιχθή. Λυπούμαι διότι περί της αποφάσεως σας ταύτης, ουδέν εγνώριζον, ευρέθημεν δε εις πολύ δύσκολον θέσιν μετά την άφιξιν των μονάδων τούτων, καθ' ότι επικρατεί ενταύθα μεγάλη σύγχυσις αρμοδιοτήτων. Κατά την ιδικήν μου γνώμην είναι απαραίτητον όπως τα τμήματα ταύτα ταχθούν υπό τας διαταγάς της Στρατιωτικής Διοικήσεως Κύπρου. Είναι κατ' εμέ ακατανόητον, καθ' ην στιγμήν εις την Στρατιωτικήν Διοίκησιν Κύπρου υπηρετούν τρεις στρατηγοί, τα κρυφίως αποσταλέντα ενταύθα τμήματα να υπάγωνται υπό τον Διοικητήν της νομίμου Ελληνικής Δυνάμεως Κύπρου και εφ' όσον ταύτα εις περίπτωσιν Τουρκικής εισβολής θα ταχθούν υπό τας διαταγάς της ΣΔΙΚ (Στρατιωτική Διοίκησις Κύπρου).

"Σήμερον, τμήμα της εν λόγω δυνάμεως απεστάλη εις το φρούριον Βουφαβέντο, ευρισκόμενον εις την Βορείαν Οροσειράν της Κύπρου, ο δε υπεύθυνος των τμημάτων Ταξίαρχος κ. Περίδης, δεν εθεώρησε καν σκόπιμον να επικοινωνήσῃ μαζί μου και να ανακοινώσῃ τούτο. Ο κ. Ταξίαρχος ευρέθη εις λίαν δύσκολον θέσιν, όταν Καναδικά στρατεύματα της Διεθνούς Ειρηνευτικής Δυνάμεως εξέφρασαν επιθυμίαν των να επισκεφθούν το εν λόγω φρούριον, υπεχρεώθη δε ούτος τότε να μου ζητήσῃ, όπως αποσταλή πάραυτα αστυνομική δύναμις ίνα καλυφθή η παρουσία του παρανόμου τμήματος.

"Είναι αναγκαίον όπως δώσητε αμέσως σαφείς οδηγίας ώστε τα περί ου ο λόγος τμήματα να υπαχθούν υπό τας διαταγάς της Στρατιωτικής Διοικήσεως Κύπρου. Τούτο ίνα αφ' ενός παύσῃ υφισταμένη η σήμερον επικρατούσα σύγχυσις αρμοδιοτήτων, η δε στάθμευσις

τούτων γίνη βάσει των τακτικών αναγκών και σύμφωνα με την προβλεπομένην χρησιμοποίησιν τούτων εν περιπτώσει εισβολής. Σημειώ ότι εις Λευκωσίαν συνεσωρεύθη ικανός αριθμός τμημάτων και τούτο, διότι κατά την στάθμευσιν ουδόλως ηρωτήθημεν. Δια των ανωτέρω, ουδόλως επιθυμώ να εκληφθούν αι ημέτεραι υποδείξεις ως διαφωνία προς το Εθνικόν Κέντρον, αλλά ενδιαφερόμενοι δια την απρόσκοπτον οργάνωσιν του στρατιωτικού αγώνος, είμεθα υποχρεωμένοι να επισημάνωμεν τας δυσχερείας και δη τους κινδύνους ούς συνεπάγεται η κατά τοιούτον τρόπον αποστολή τμημάτων εξ Ελλάδος και η Διοικητική και τακτική υπαγωγή τούτων.

" Με την βεβαίαν προσδοκίαν ότι δεόντως θα κατανοηθώ και πάντοτε πρόθυμος δι ειλικρινή συνεργασίαν,

Π. Γιωρκάτζης, Υπουργός

Τελικά αποφασίστηκε όπως ο Στρατηγός Γρίβας παραμείνει στην Κύπρο